

Mentre els mercats s'acarnissen amb les finances europees, la idea d'una Europa de dues velocitats insinuada per Berlín i París –i rebutjada per Brussel·les– fa via. EL TEMPS demana a un grup d'analistes econòmics la seua opinió davant aquesta perspectiva.

Angela Merkel, dimarts passat, quan es disposava a intervenir en el congrés de la Unió Cristiano-demòcrata (CDU), a Leipzig.

Si no fos perquè està molt suat; si no fos perquè a la facultat de periodisme t'insisteixen de no caure en titulars del tipus "crònica d'una ... anunciada"; si no fos, de fet, perquè en aquest setmanari ja l'hem utilitzat, aquest article tindria totes les paperetes per a titular-se "*Quo vadis*, Europa?". Evitat el tòpic típic, l'interrogant no pot ser més oportú en les actuals circumstàncies. En el passat –si més no, en el passat més recent– també va tenir sentit de qüestionar-se l'esdevenidor comunitari. Quan s'amplià a 25 el nombre d'estats membres; quan es treballava en el disseny de la Constitució europea;

quan la majoria de governs dels estats van fer un tomb cap a la dreta... Ara per ara, però, l'oportunitat de la pregunta està més justificada que mai.

"On vas, Europa?" És la pregunta que de fa mesos plana en l'ambient del club comunitari i més enllà de les fronteres del vell continent. La crisi del deute ha entrat en una espiral enverinada que ha empès contra les cordes els mandataris europeus, ha fet miques alguns dogmes d'aparença intocable i ha posat en evidència les contradiccions que hi havia en la mateixa gènesi de l'euro. El dal·tabaix ha traspassat l'àmbit merament econòmic i s'ha situat en el cor del

debat polític, que és on, al cap i a la fi, Robert Schuman, Jean Monet i companyia van gestar el projecte europeu, ara fa més de mig segle.

Els pares de la Unió es posarien, segurament, les mans al cap si veieren l'estat d'incertesa en què ara mateix es troba abocat el projecte europeu. La possibilitat, filtrada per l'agència Reuters, que París i Berlín planegen una Europa de dues velocitats ha fet sonar l'alarma a moltes capitals i entre els valedors de l'actual idea d'Europa. Tant Merkel com Sarkozy van negar més tard que sospesaren seriosament la possibilitat d'imprimir aquesta doble

TVE

INSTITUTO JAIME VERA

JORDI PLAY/ARXIU

Juan Ignacio Crespo: “El que ara proposen París i Berlín és una versió actualitzada d’allò que en el passat anomenàvem l’or dels pobres”

velocitat, però la sola insinuació ha despertat tot de fantasmes. L’ambigüïtat de Brussel·les, durant la setmana passada, –amb crides del president del Consell Europeu, Herman Van Rompuy, a “desdramatitzar” el debat de la doble velocitat, alhora que demanava de reforçar la cooperació econòmica i fiscal– i els intents de la Gran Bretanya de donar volada a la idea, tampoc no han ajudat a esvaïr els dubtes.

“És convenient de no continuar donant corda a aquesta opció. Només la insinuació perjudica l’economia europea en conjunt, desvirtua el mercat i provoca una inestabilitat financera brutal. No té sentit que des d’Europa mateix s’alimente un discurs contra Europa”, apunta Santiago Carbó, catedràtic de fonaments d’anàlisi econòmic de la Universitat de Granada, que la setmana passada va visitar València amb motiu d’un congrés que organitza-

José Carlos Díez: “Que Alemanya done lliçons d’austeritat és com si Mario Conde donara lliçons d’ètica en els negocis”

va l’Institut Valencià d’Investigacions Econòmiques.

Dels badalls a la solsidea. Convenient o no, la qüestió és sobre de la taula. La disjuntiva, de fet, ha impregnat el debat públic a mesura que es completaven fases de la construcció europea, però en aquesta ocasió ha trencat una màxima –la de la integritat de la unió monetària– que semblava immutable. Els primers badalls de l’actual sotrac van obrir-se ara fa mig any, quan algunes veus van començar a insinuar un possible abandonament de Grècia de la zona euro com a solució als problemes d’aquell país. Les esclertes, però, han anat eixamplant-se a mesura que la crisi s’agreujava, i això que ara es discuteix no és pas l’exclusió d’un país díscol, sinó la institucionalització d’una Europa bipolar. Es tractaria, a grans trets, de crear una “petita eurozona” amb una

Jordi Gual: “No disposar de l’euro seria tornar enrere en el temps, tornar a una economia basada en l’excés de despesa i en la inflació”

política fiscal i monetària comuna i de la qual formarien part els sis alumnes avantatjats de l’actual Eurogrup (Alemanya, França, Bèlgica, els Països Baixos, Luxemburg i Àustria). A la segona divisió, hi figurarien Xipre, Estònia, Grècia, Irlanda, Itàlia, Malta, Portugal, Eslovàquia, Eslovènia, Finlàndia i l’estat espanyol, que disposarien d’una moneda més dèbil que no els de la primera divisió. El nou disseny permetria a l’*Europa pròspera* d’avançar més ràpidament, sense la rèmora dels països que no han fet els deures.

Per a l’analista financer Juan Ignacio Crespo això seria com recuperar “el patró bimetal·lic”, ço és, el patró que es feia servir “quan convivia les monedes d’or i de plata”. “L’ajust es realitzaria a costa dels més dèbils, amb la promesa que algun dia podrien recuperar, ells o els seus fills, allò que han perdut per la devaluació de la seua

moneda. Això que ara proposen París i Berlín no és sinó una versió actualitzada d'allò que en el passat s'anomenava l'or dels pobres.”

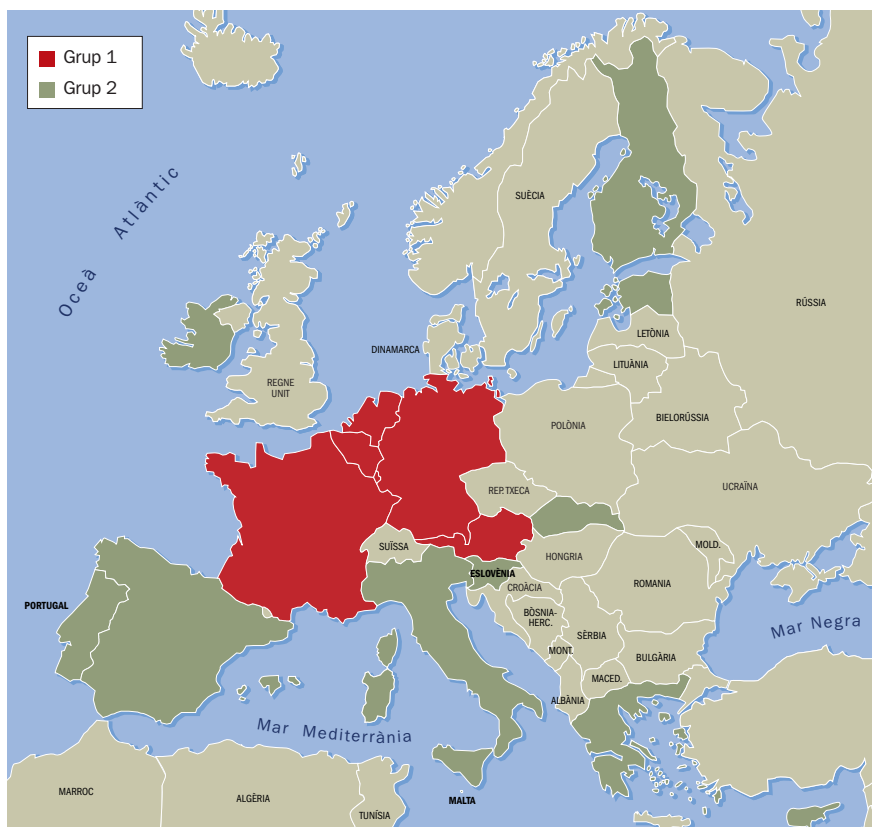
La institucionalització de l'Europa de dues velocitats és la solució per als problemes del club comunitari? Jordi Gual, responsable d'anàlisi i estudis econòmics de “la Caixa”, opina que la creació d'un euro fort diferenciat d'un euro dèbil és una arma de doble tall, perquè “el nucli més dur tendria a apreciar la moneda, però el fet que la moneda siga inestable quant a la seua composició, tendria a depreciar-la enfront dels seus competidors. Tenint en compte l'existència d'aquestes dues forces contraposades, no veig gens clar que ni *els pròspers* ni *els pobres*, que serien els qui en sortirien més malparats, hi reeixísim”. És per això que Gual abomina una Europa de dues velocitats. “Més enllà de qüestions tècniques –recorda–, l'euro és un instrument de canvi i de modernització. No disposar de l'euro significaria tornar enrere en el temps, tornar a una economia basada en l'excés de despesa i en la inflació. Això no convé a ningú.”

Un mal negoci per a Alemanya.

Tampoc José Carlos Díez considera que el doble ritme europeu siga una opció viable. Segons l'economista en cap d'Intermoney, Alemanya falla el tret quan centra tota la pressió sobre els països perifèrics: “Alemanya, no s'ha d'oblidar, ha incomplert el límit de deute públic des que va entrar en l'euro i és el tercer país en el rànquing d'incomplidors –assegura–. Angela Merkel no pot anar donant lliçons d'austeritat fiscal. És com si Mario Conde donara lliçons d'ètica en els negocis.” A més, assenyala Díez, la instauració d'un doble sistema monetari posaria en evidència que “Alemanya té una riquesa fictícia. S'hi juguen molt més que no sembla, amb aquesta insinuació. En tots aquests anys, l'euro ha estat la seua papereta cap a la prosperitat”.

De veritat no beneficiaria Alemanya desempallegar-se dels qui fins ara li han estat una rèmorra? Tot apunta que no. Des que l'any 2000 entrà en circulació l'euro, els alemanys s'han beneficiat enormement de l'euro perquè els ha dotats d'una moneda artificialment dèbil que ha beneficiat la seua capa-

L'Europa de dues velocitats

citat de comerciar amb l'exterior. En el període que va del 1999 al 2011, les exportacions han passat de sumar 469.000 milions d'euros a més d'un bilió. Operar amb una moneda dèbil els facilita exportar més als països no pertanyents a la zona euro perquè el tipus de canvi de l'euro és més dèbil que no pas si haguera continuat operant amb el marc. Alhora, disposar d'una moneda compartida, tot eliminant el risc canviari, posa a l'abast d'Alemanya un mercat molt més gran per a col·locar els seus productes. Un euro artificialment baix a Alemanya significa un euro artificialment elevat en països més dèbils com ara Espanya i Grècia, la qual cosa fa més competitius els productes procedents d'Alemanya.

Dissenyar una moneda més forta no sembla, doncs, una perspectiva gaire fàlguera per a una economia com l'Alemanya, que basa el seu creixement en les exportacions –dos terços de les seues exportacions es destinen a països membres de la zona euro–. Encara que resulta complicat de xifrar el valor que tindria una nova moneda restringida als països més forts, algunes estimacions

situen el tipus canviari al voltant de dos dòlars per euro. Això comportaria un increment del 50% en la seua taxa de canvi actual amb el dòlar. Per a fer-se'n una idea aproximada, és com si un Mercedes de gamma mitjana de 50.000 dòlars passara a costar-ne 75.000.

A mitjà termini, el camí de la divisió, doncs, pareix més ple de pedres que no podria semblar al tàndem germano-francès. De fet, en un estudi publicat recentment, el banc suís UBS xifrava entre un 20% i un 25% del PIB del país el cost que tindria, només per a Alemanya, continuar al marge de la resta de la zona euro. L'equivalent seria entre 6.000 euros i 8.000 per ciutadà, per avançat, i entre 3.500 i 4.000 per cada any successiu.

“Seria un error dibuixar una Europa de dues velocitats –opina Joaquín Maudos, catedràtic de fonaments d'anàlisi econòmica de la Universitat de València–. Cal tornar al compliment de les normes establertes al pacte d'estabilitat. És per ací, que cal avançar.” *Quo vadis, Europa?*

Violeta Tena